

Til lovforslag nr. L 168. Betænkning afgivet af Socialudvalget den 25. februar 1988

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social pension m.fl. love

(Satsforhøjelser, fremrykning af samspilsløsningen, individualprincippet og nyt pristal)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til socialministeren, som denne har besvaret dels skriftligt, dels i samråd.

Udvalget har endvidere modtaget skriftlig henvendelse fra Folkepensionistforeningernes og Invalideorganisationernes Kontaktudvalg.

Der er af socialministeren og af et mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Nogle af udvalgets spørgsmål er optrykt som bilag til betænkningen tillige med socialministerens svar herpå.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Det Konservative Folkepartis, Venstres, Centrum-Demokraternes og Fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Et *mindretal inden for flertallet* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) udtaler:

Partiet beklager, at det ikke allerede for 1988 lykkedes at opnå større forhøjelse af folkepensionen, men forhåbentlig kommer man væsentligt videre, når folkepensionen skal fastlægges for 1989 og følgende år.

Hvad socialministerens ændringsforslag angår, misbilliger partiet ministerens trevne og modvillige behandling af den varmhjælp, der

er blevet så påtrængende på grund af regeringens uanstændige afgiftsforhøjelser af udgifterne til boligopvarmningen. Det milde vejr i 1988-vinteren har heldigvis medført, at ministerens utilfredsstillende sagsbehandling ikke har ført til større katastrofer, men Fremskridtspartiet er særdeles bekymret over, at de andre partier i Socialudvalget tillader ministeren, at der også løbes stor risiko for, at der ikke opnås ordentlig varmhjælp for 1989.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren og mindretallet stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (Det Radikale Venstres medlem af udvalget) udtaler:

Det Radikale Venstre finder, at der i den nuværende økonomiske situation ikke kan findes belæg for større udvidelser af de offentlige udgifter, uden at det samtidig anvises, hvorledes de øgede udgifter skal finansieres.

På baggrund af de sociale pensioners stigende realværdi gennem de sidste 6 år er forslaget om generelle satsforhøjelser på 1,6 mia. kr. årligt usagligt og utroværdigt over for befolkningen og over for de kommunalpolitikere og andre beslutningstagere, som fra centralt hold hele tiden får at vide, at der skal spares. Det Radikale Venstre har altid i pensionsdebatten fremhævet, at det ville være ønskeligt at fremskynde

-LF7

løsningen på samspilsproblemerne samt at mindske skævhederne mellem gifte og ugifte pensionister, således at man forbedrede de gifte pensioner.

Som konsekvens af at lovforslaget indeholder disse to væsentlige forbedringer, vil mindretallet hverken stemme for eller imod lovforslaget ved 3. behandling.

Ændringsforslag

Til § 1

Af et mindretal (SF):

1) I den under nr. 6 foreslåede affattelse af § 49, stk. 1, nr. 9, ændres »18.216« til: »19.008« og »15.504« til: »16.296«.

Af socialministeren, tiltrådt af udvalget:

2) Nr. 13 affattes således:

»I § 49, stk. 3, ændres i 1. pkt. »1.503« til: »2.450« og »1.249« til: »2.036«. I samme bestemmelse ophæves 2. pkt.«

Til § 6

3) Stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»§ 1, nr. 13, 2. pkt., har først virkning fra 1. april 1988, og § 1, nr. 1, nr. 5–12, nr. 13, 1. pkt., og nr. 14–18 samt §§ 2, 3 og 4 har først virkning fra 1. juli 1988.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Meningen med ændringsforslaget er, at der skal ske en tilbageførsel af det beløb, som invaliditetsbeløbet ellers ville blive nedsat med 1. juli 1988.

Til nr. 2 og 3

Den 1. januar 1988 trådte nye regler om varmetillæg til pensionister i kraft.

Efter disse regler skal kommunerne som minimum tildele varmetillæg efter de generelle

regler, som socialministeren har fastsat i bekendtgørelsen af 23. december 1987 om social pension. Niveauet for varmetillægget er således forhøjet i en lang række kommuner med disse regler.

Kommunerne har herudover – af hensyn til de pensionister, der tidligere har modtaget varmetillæg med højere beløb – mulighed for at forbedre reglerne om varmetillæg i forhold til de generelle. Beslutning herom skal træffes en gang om året – og gælde for alle pensionister i kommunen.

Det har vist sig, at flere af de kommuner, der hidtil har haft gunstigere regler for varmetillæg, ikke som forudsat har benyttet sig af muligheden for at fastholde disse regler. For pensionister, der har modtaget varmetillæg før den 1. januar 1988, kan det i disse kommuner medføre en reduktion af varmetillægsbeløbet uafhængigt af varmeudgiftens størrelse.

Et flertal i Folketinget har imidlertid ønsket en sikring af, at ingen pensionist, der har modtaget varmetillæg i 1987, skal modtage varmetillæg efter mindre gunstige regler i 1988.

På denne baggrund har socialministeren fundet det nødvendigt at ændre de særlige regler om kommunernes adgang til at træffe beslutning om højere varmetillæg. I stedet for kommunernes mulighed for generelt at forbedre reglerne skal der nu indføres en ret for de pensionister, der har modtaget varmetillæg før den 1. januar 1988, til også i 1988 at modtage varmetillæg efter de retningslinjer, der umiddelbart før dette tidspunkt var fastsat i de enkelte kommuner. Hvis de pågældende pensionister efter de kommunale retningslinjer vil modtage et højere varmetillæg end efter de generelle minimumsregler, der er fastsat af socialministeren, skal de således have varmemhjælpen udbetalt efter de af kommunen fastsatte regler.

Der er endvidere enighed om, at når der er indhentet nye oplysninger fra kommunerne om varmetillæg til pensionister, jf. også Socialudvalgets spørgsmål nr. 131–133 (alm. del – bilag 183), skal der tages endelig stilling til reglerne om varmetillæg fra 1989. Socialministeriet har indledt drøftelser med kommunerne om, hvilke oplysninger der kan og skal indhentes og om de

økonomiske konsekvenser af ændringerne. Det er samtidig hensigten at drøfte de fremtidige regler på området. Drøftelserne skal afsluttes så betids, at resultatet kan indgå i forhandlingerne om de generelle tilskud til kommunerne for 1989. Samtidig, dvs. i starten af juni, fastlægges de fremtidige regler på området.

Den nu foreslåede ændring for 1988 vil blive nærmere udmøntet ved en ændring af Socialministeriets ovennævnte bekendtgørelse af 23. december 1987. Bemyndigelsen hertil er i pensionslovens § 17, stk. 2, 3. pkt. Reglerne vil blive fastsat således, at pensionister, der i 1987 har fået varmetillæg efter gunstigere regler, ved uændrede boligforhold vil fortsætte med tillæg beregnet efter disse regler, dvs. at pensionister, der har fået nedsat tillægget i 1988 efter mindre gunstige regler, skal have efterbetaling fra 1. januar 1988.

Øvrige pensionister kan fra 1. januar 1988 modtage varmetillæg efter de generelle regler i Socialministeriets bekendtgørelse. Har disse pensionister nået at modtage varmetillæg efter gunstigere regler i 1988, skal der ikke ske tilbagebetaling.

Da de nye regler bliver bindende for kommunerne, foreslås det særlige rådighedsbeløb for varmetillæg ophævet med dette ændringsforslag til lovens § 49, stk. 3. Kommunerne vil herefter i 1988 få refunderet alle udgifter til varmetillæg efter de almindelige refusionsregler for varmetillæg, dvs. med 75 pct. og uden loft over refusionen.

Merudgifterne ved de ændrede regler opvejes af, at den særlige regel om kommunernes adgang til at fravige de generelle regler samtidig ophæves. Den samlede udgift til varmetillæg skønnes således fortsat forøget med 200 mio. kr. til i alt 800 mio. kr. (PL 1986).

Jytte Andersen (S) Graversen (S) Sonja Mikkelsen (S) Jytte Hilden (S)

Erik B. Smith (S) nfmd. Taanquist (S) Agerschou (SF) Birthe Hansen (SF)

Karen Højte Jensen (KF) Lizzie Lichtenberg (KF) Merete Aarup (KF)

Helge Adam Møller (KF) Britta Schall Holberg (V) Henrik Toft (V)

Yvonne Herløv Andersen (CD) Jane Oksen (FP) Aase Olesen (RV) fmd.

Partierne KRF og FK havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag

Nogle af udvalgets spørgsmål til socialministeren og dennes besvarelse heraf

Spørgsmål 11:

Udvalget udbeder sig oplysning om, hvad det vil koste at yde økonomisk kompensation for indkomstnedgangen til de ca. 4.000 førtidspensionister, der vil få mindre udbetalt pr. 1. juli 1988 på grund af nedsættelsen af invaliditetsbeløbet.

Svar:

Jf. svaret på spørgsmål 3 (L 168 – bilag 1) vil der være ca. 4.300 med mellemste eller højeste førtidspension, der ikke modtager pensionstillæg eller grundbeløb. Skal invaliditetsbeløbet for disse 4.300 ikke nedsættes med de 792 kr. årligt, vil provenutabet være ca. 3,4 mio. kr. årligt. For 1988 vil udgiften være ca. 2,0 mio. kr. Udgiften vil falde dels i takt med, at førtidspensionisterne overgår til folkepension og dels i takt med stigningerne i invaliditetsbeløbet, såfremt dette kompensationsbeløb afvikles i takt med stigningerne i invaliditetsbeløbet, jf. spørgsmål 14.

Spørgsmål 12:

Udvalget udbeder sig oplysning om, hvorledes de ca. 4.000 førtidspensionisters indkomst (ud over førtidspensionsbeløbene) fordeles sig.

Svar:

På den korte tid, udvalget har givet til besvarelsen af spørgsmålet, er det kun muligt at fremskaffe oplysning, der er behæftet med væsentlige usikkerheder.

I modelbefolkningen, der er et 3 pct.'s udtræk af hele befolkningen, er det muligt at sammenholde oplysninger om faktisk udbetalte pensionsbeløb i januar 1986 med indkomstoplysninger fra året 1985. I nedenstående tabel er den procentvise fordeling af socialindkomsten på grundlag af 1985 på indkomstintervaller for de førtidspensionister i modelbefolkningen, der i januar 1986 ikke modtog grundbeløb, men modtog invaliditetsbeløb.

<i>Socialindkomst</i>	<i>Pct.</i>
under 100.000	9
100–150.000	32
150–200.000	26
200–250.000	14
250–300.000	9
300–350.000	3
350–400.000	3
over 400.000	6
	102

På grund af afrunding summer tallene ikke til 100. Socialindkomsten er inkl. social pension og inkl. formuetillæg.

Socialindkomsten på grundlag af 1985 benyttes til pensionsberegning for 1987. Der er således ikke sammenfald mellem indkomstoplysninger og beregningsgrundlag. Dette problem er dog kun af væsentlig betydning for de personer, der har fået pension tilkendt i løbet af 1984 eller 1985, og hvor den aktuelle indkomst benyttes ved pensionsberegningen. Det er vanskeligt og tidskrævende med det foreliggende materiale at få udskilt denne gruppe, og resultatets rigtighed vil være tvivlsom.

Indkomsterne i tabellen er som følge af ovennævnte sandsynligvis lidt overvurderet.

Spørgsmål 13:

Udvalget udbeder sig oplysning om, hvilket administrativt besvær en sådan kompensationsordning vil medføre.

Spørgsmål 14:

Udvalget udbeder sig forslag til en ordning, der til de ca. 4.000 førtidspensionister kompenserer for indkomstnedgangen fra 1. juli 1988 og afvikles i takt med stigninger i invaliditetsbeløbet.

Svar:

Svaret på spørgsmål 13 afhænger af den ordning, der tænkes indført, som udvalget har udbedt sig forslag til i spørgsmål 14.

Spørgsmålene besvares derfor under ét.

Da det i spørgsmål 14 er forudsat, at et kompensationsbeløb skal afvikles i takt med stigninger i invaliditetsbeløbet, er det forudsat, at der i givet fald skal være tale om et kompensationsbeløb, svarende til nedsættelsen af invaliditetsbeløbet. Dette beløb (der ikke er dyrtidsreguleret) nedsættes så med et beløb, svarende til dyrtidsreguleringen af invaliditetsbeløbet.

Som et kompensationsbeløb har det den vanskelighed, at det næppe uden en ændring af skattelovgivningen (ligningsloven) bliver skattefrit. Skal skattefritagelsen ikke finde sted, bliver kompensationsbeløbet naturligvis mindst dobbelt så stort, med deraf følgende merudgifter.

Hertil kommer det øvrige administrationskrævende arbejde, en sådan ordning vil medføre.

Formanden for pensionsgruppen under Kommunernes Landsforening har telefonisk oplyst, at overgangsordninger specielt er belastende for pensionssystemet, fordi der er så mange fra opretholdt tidligere lovgivning.

Med det sigte og den personkreds, der er tale om, samt den korte tid, ordningen vil løbe i – efter højst 2 dyrtidsportioner er den afviklet – vil ordningen være uforholdsmæssig dyr at administrere i forhold til de gevinster, pensionisterne vil få ud af ordningen.

Spørgsmål 15: Ad svaret på spørgsmål 9. (jf. L 168 – bilag 7)

Udvalget udbeder sig samtlige tal i tabel 1 »udspecificeret« på dels personer over 66 år og dels personer under 67 år.

Svar:

Inden for den tidfrist, udvalget har givet til besvarelse af spørgsmålet, har det kun været muligt at give en meget summarisk besvarelse af spørgsmålet. Til fordeling af udgifterne i nævnte tabel er anvendt forholdet mellem udgifterne til førtidspensionister og folkepensionister i FL 1988.

Udgifterne til lovforslag L 168 fordelt på under 67-årige og 67-årige og derover.

Mill. kr. i løbende 1988PL-niveau	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Satsforhøjelser m.v.1)	866	1.607	1.607	1.607	1.607	1.607
Heraf: under 67 år	307	569	569	569	569	569
67 år og derover	559	1.038	1.038	1.038	1.038	1.038
Indtægtsgrænser, 2)						
pensionstillæg		310	600	600	640	670
Heraf: under 67 år		110	212	212	227	237
67 år og derover		200	388	388	413	433
Indtægtsgrænser,						
personlige tillæg		50	50	50	50	50
Heraf: under 67 år		18	18	18	18	18
67 år og derover		32	32	32	32	32
Indtægtsgrænser,						
grundbeløb					40	120
Heraf: under 67 år					14	42
67 år og derover					26	78
Merudgift i alt	866	1.967	2.257	2.257	2.337	2.447
Heraf: under 67 år	307	697	799	799	828	866
67 år og derover	559	1.270	1.458	1.458	1.509	1.581

1) Omfatter satsforhøjelser, regulering af invaliditetsbeløb og nulstilling af reguleringspristal.

2) Fremrykning af samspilsløsning med 2 år og giftes fradrag det dobbelte af enliges.